

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**Львівський національний університет імені Івана Франка**  
**Філологічний факультет**  
**Кафедра польської філології**

**Затверджено**  
на засіданні кафедри польської філології  
філологічного факультету  
Львівського національного університету  
імені Івана Франка  
(протокол №13 від 24 червня 2021 р.)



Завідувач кафедри  
(Кравчук А.М.)

**Силабус з навчальної дисципліни**  
**«ІСТОРИЧНА ГРАМАТИКА ОСНОВНОЇ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ**  
**(ПОЛЬСЬКОЇ) МОВИ»,**  
що викладається в межах ОПП (ОПН) «Польська мова та література»  
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти  
для здобувачів з спеціальності  
**035 Філологія. Спеціалізація 035.033 слов'янські мови та літератури**  
(переклад включно), перша – польська

**Силабус курсу «Історична граматики основної слов'янської (польської) мови»  
2021/2022 навчального року**

<b>Назва курсу</b>	Історична граматики основної слов'янської (польської) мови
<b>Адреса викладання курсу</b>	Львівський національний університет ім. Івана Франка, м. Львів, вул. Університетська, 1.
<b>Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна</b>	Філологічний факультет, кафедра польської філології
<b>Галузь знань, шифр та назва спеціальності</b>	Галузь знань 03 Гуманітарні науки. Спеціальність 035 Філологія. Спеціалізація 035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша - польська
<b>Викладачі курсу</b>	доц., к.ф.н. Лозинська О.Г.
<b>Контактна інформація викладачів</b>	<a href="mailto:oksana.lozynska@lnu.edu.ua">oksana.lozynska@lnu.edu.ua</a>
<b>Консультації по курсу відбуваються</b>	вівторок 13.10-14.10 (ауд. 327); п'ятниця 14.00-15.00 (онлайн)
<b>Сторінка курсу</b>	<a href="https://philology.lnu.edu.ua/course/istorychna-gramatyka-osnovnoji-slovianskoji-polskoji-movy">https://philology.lnu.edu.ua/course/istorychna-gramatyka-osnovnoji-slovianskoji-polskoji-movy</a>
<b>Інформація про курс</b>	В основу курсу «Історична граматики основної слов'янської (польської) мови» покладено досягнення сучасної лінгвістичної думки щодо механізму розвитку мовної системи, синхронії та діахронії мовних явищ, взаємозалежності та взаємовпливів мовних підсистем, системного підходу до опису мовних явищ. Велика увага приділяється старим текстам, які безпосередньо відображають розвиток системи стилів у польській мові, її регіональні відмінності, наслідки контактів з іншими мовами і формування норми загальнопольської мови.
<b>Коротка анотація курсу</b>	Курс «Історична граматики основної слов'янської (польської) мови» є нормативною навчальною дисципліною для студентів-полоністів другого року навчання. Завдання курсу: показати розвиток польської мови від дописемної епохи, навчити студентів чіткому сприйняттю і правильному використанню детального аналізу системних мовних явищ, законів і тенденцій розвитку мовної системи для розуміння її сучасного стану.
<b>Мета та цілі курсу</b>	Навчальна дисципліна «Історична граматики основної слов'янської (польської) мови» складається з двох тісно взаємопов'язаних частин – теоретичної та практичної. Мета теоретичної частини зазначеної навчальної дисципліни полягає в ознайомленні студентів із тенденціями розвитку польської мови, починаючи від дописемної епохи, закінчуючи сучасним станом мовної системи, та їх наслідками. Мета практичної частини полягає в залученні студентів до роботи з писемними текстами, які є джерелами вивчення історичної граматики польської мови. Для досягнення мети навчальної дисципліни «Історична граматики основної слов'янської (польської) мови» в процесі її викладання необхідно вирішити такі завдання: 1) донести до студентів важливість вивчення дисциплін діахронічного мовознавства для розвитку мовної свідомості філолога як фахівця; 2) представити виникнення історичної граматики польської мови

	<p>як самостійної наукової дисципліни, методів її дослідження;</p> <p>3) висвітлити місце і зв'язок історичної граматики польської мови як науки в комплексі наук, з яких складається мовознавство;</p> <p>4) представити внутрішній розвиток мовної системи;</p> <p>5) на основі розгляду епох розвитку польської мови розвинути у студентів уміння реєструвати і класифікувати системні мовні зміни на практиці;</p> <p>6) навчити студентів чіткому сприйняттю і правильному використанню детального аналізу системних мовних явищ, законів і тенденцій розвитку мовної системи для розуміння її сучасного стану;</p> <p>7) навчити студентів застосовувати правила транскодування текстів на практиці: у процесі аналізу художніх текстів різних епох, запропонованих викладачем та обраних самостійно.</p>
<p><b>Література для вивчення дисципліни</b></p>	<p><b>Основна:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. <i>Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S.</i> Gramatyka historyczna języka polskiego. – Warszawa, 2006.</li> <li>2. <i>Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S.</i> Gramatyka historyczna języka polskiego w testach, ćwiczeniach i tematach egzaminacyjnych. – Warszawa, 2006.</li> <li>3. <i>Dubisz S.</i> Język – historia – kultura. (Wykłady, studia, analiza). – Warszawa, 2002.</li> <li>4. <i>Klemensiewicz Z., Lehr-Splawiński T., Urbańczyk S.</i> Gramatyka historyczna języka polskiego. – Warszawa, 1965.</li> <li>5. <i>Lehr-Splawiński T.</i> Język polski. Pochodzenie, powstanie, rozwój. – Warszawa, 1978.</li> <li>6. <i>Pisarkowa K.</i> Historia składni języka polskiego. – Wrocław, 1984.</li> <li>7. <i>Urbańczyk S.</i> Prace z dziejów języka polskiego. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk, 1979.</li> <li>8. <i>Walczak B.</i> Zarys dziejów języka polskiego. – Wrocław, 1999.</li> </ol> <p><b>Додаткова література:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>9. <i>Bajerowa I.</i> Kształtowanie się systemu polskiego języka literackiego w XVIII wieku. – Wrocław, 1964.</li> <li>10. <i>Klemensiewicz Z.</i> Historia języka polskiego. T.1. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1961.</li> <li>11. <i>Klemensiewicz Z.</i> Historia języka polskiego. T.2. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1965.</li> <li>12. <i>Rybicka H.</i> Z zagadnień szyku wyrazów w języku staropolskim. PJ, 1958. № 4, 5.</li> <li>13. <i>Skubalanka T., Książyk-Bryłowa(red.)</i> Wariantywność polskiej fleksji. Wrocław, 1992.</li> <li>14. <i>Sokołowska T.</i> Funkcje składniowe imiesłowów nieodmiennych w języku polskim XVII wieku. Wrocław, 1976.</li> </ol>
<p><b>Тривалість курсу</b></p>	<p>Один семестр (3)</p>
<p><b>Обсяг курсу</b></p>	<p>Основні питання історичної фонетики, морфології, дериватології, історичного синтаксису.</p> <p>Загальний обсяг: 90 годин, з них аудиторних – 32 (16 год. лекцій і 16 год. практичних занять) і 58 годин самостійної роботи.</p> <p>3 кредити ЄКТС.</p>
<p><b>Очікувані результати навчання</b></p>	<p>В результаті вивчення курсу</p> <p><b>Студенти повинні знати:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• періодизацію історії розвитку польської мови;</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• тенденції розвитку морфологічного, словотвірного та синтаксичного рівнів польської мови дописемного періоду, старопольської мови, т.зв. середньопольського періоду й т.зв. новопольської доби;</li> <li>• закономірності та особливості розвитку польської мови.</li> </ul> <p><b>Студенти повинні вміти:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• аналізувати фонетичну систему польської мови, зміни в морфології, словотворі та синтаксисі польської мови дописемного періоду, старопольської мови, т.зв. середньопольського періоду й т.зв. новопольської доби;</li> <li>• застосовувати правила та особливості діахронічного аналізу різних видів художнього історичного тексту;</li> <li>• проектувати результати аналізу на сучасний стан розвитку мовної системи.</li> </ul>
<b>Ключові слова</b>	Польська мова (język polski), історична граматики (gramatyka historyczna), історична фонетика (fonetyka historyczna), історична морфологія (morfologia historyczna), історична дериватологія (słowotwórstwo historyczne), історичний синтаксис (składnia historyczna).
<b>Формат курсу</b>	Очний
<b>Теми</b>	* СХЕМА КУРСУ
<b>Підсумковий контроль, форма</b>	Іспит
<b>Пререквізити</b>	Курс старослов'янської мови; граматико-лексико-комунікативний цикл сучасної польської мови.
<b>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</b>	Курс «Історична граматики основної слов'янської (польської) мови» передбачає використання порівняльно-історичного методу дослідження систем мовних фактів чи явищ (наприклад, системи фонем, системи граматичних форм ставропольської мови, середньопольського періоду, новопольської доби).
<b>Необхідне обладнання</b>	Дошка, проектор, ноутбук
<b>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</b>	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так: <ul style="list-style-type: none"> <li>• практичні: 15% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 15;</li> <li>• модулі: 35% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 35;</li> <li>• іспит: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів – 50.</li> </ul> Підсумкова максимальна кількість балів – 100.
<b>Питання до екзамену</b>	Предмет і завдання історичної граматики польської мови. Місце польської мови серед інших слов'янських мов. Основні джерела вивчення історії польської мови. Періодизація історії польської мови. Історія становлення польської графіки та орфографії. Характеристика фонетичної системи та змін, що відбувалися у ній на ґрунті польської мови VI-XII ст. Тенденції розвитку морфологічного, словотвірного та синтаксичногорівнівпольськоїмовидописемногоперіоду. Проблеми визначення походження і початкового розвитку літературного різновиду т.зв. загальнопольської мови. Характеристика фонетичної системи старопольської мови.

	<p>Особливості розвитку морфологічного, словотвірного рівнів польської мови т.зв. середньопольського періоду.</p> <p>Особливості розвитку синтаксичного рівня польської мови т.зв. середньопольського періоду.</p> <p>Зміни у фонетичній системі польської мови у т.зв. новопольську добу.</p> <p>Розвиток граматичної системи мови в т.зв. новопольську добу.</p> <p>Характеристика наголосу в польській мові.</p> <p>Депалаталізація губних приголосних.</p> <p>Позиційні фонетичні зміни, зафіксовані в пам'ятках польської мови.</p>
<p><b>Опитування</b></p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

## СХЕМА КУРСУ

Тиж. /дата /год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год	Термін виконання
<b>1 СЕМЕСТР</b>					
1/ 06.09.21/ 2 год.	Історична граматики як навчальна дисципліна. Періодизації історії розвитку польської мови. Дописемний період. Тенденції розвитку фонетичної системи польської мови VI-XII ст.	лекція	<i>Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S. Gramatyka historyczna języka polskiego. –Warszawa, 2006.</i>	Походження польської мови й методологія дослідження (8)	
2/ 13.09.21/ 2 год.	Аналіз фонетичної системи та змін, що відбувалися у ній на ґрунті польської мови VI-XII ст.	практичне заняття	<i>Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S. Gramatyka historyczna języka polskiego w testach, ćwiczeniach i tematach egzaminacyjnych. –Warszawa, 2006.</i>		
3/ 20.09.21/ 2 год.	Тенденції розвитку морфологічного, словотвірного та синтаксичногорівнівпольськоїмовидописемногоперіоду. Спадщина з праслов'янськоїмови та процеси, зародженібезпосередньо у польськіймові.	лекція	<i>Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S. Gramatyka historyczna języka polskiego. –Warszawa, 2006. Walczak B. Zarys dziejów języka polskiego. – Wrocław, 1999.</i>	Виконання вправ (4)	
4/ 27.09.21/ 2 год.	Аналіз змін у морфології, словотворі та синтаксисі польської мови дописемної доби.	практичне заняття	<i>Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S. Gramatyka historyczna języka polskiego w testach, ćwiczeniach i tematach egzaminacyjnych. –Warszawa, 2006. Pisarkowa K. Historia składni języka polskiego. –Wrocław, 1984.</i>	Місце польської мови серед інших слов'янських мов (4)	
5/ 4.10.21/ 2 год.	Писемний період. Старопольська доба (XII-XV ст.). Проблеми визначення походження і початкового розвитку літературного різновиду т.зв. загальнопольської мови.	лекція	<i>Klemensiewicz Z., Lehr-Splawiński T., Urbańczyk S. Gramatyka historyczna języka polskiego. –Warszawa, 1965.</i>	Основні джерела вивчення історії польської мови (6)	

	Характеристика фонетичної системи старопольської мови.				
6/ 11.10.21/ 2 год.	Розгляд змін у системі голосних та приголосних звуків старопольської мови.	практичне заняття	<i>Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S.</i> Gramatyka historyczna języka polskiego w testach, ćwiczeniach i tematach egzaminacyjnych. –Warszawa, 2006.	Виконання вправ (3)	
7/ 18.10.21/ 2 год.	Тенденції розвитку морфологічного, словотвірного та синтаксичного рівнів старопольської мови.	лекція	<i>Urbańczyk S.</i> Prace z dziejów języka polskiego. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk, 1979. <i>Pisarkowa K.</i> Historia składni języka polskiego. –Wrocław, 1984.	Історія становлення польської графіки та орфографії (5)	
8/ 25.10.21/ 2 год.	Аналіз морфологічних, словотвірних та синтаксичних інновацій у старопольській мові.	практичне заняття	<i>Lehr-Splawiński T.</i> Język polski. Pochodzenie, powstanie, rozwój. – Warszawa, 1978. <i>Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S.</i> Gramatyka historyczna języka polskiego w testach, ćwiczeniach i tematach egzaminacyjnych. –Warszawa, 2006.		
9/ 1.11.21/ 2 год.	Особливості розвитку морфологічного, словотвірного рівнів польської мови т.зв. середньопольського періоду.	лекція	<i>Dubisz S.</i> Język – historia – kultura. (Wykłady, studia, analiza). – Warszawa, 2002.	Характеристика наголосу в польській мові (4)	
10/ 8.11.21/ 2 год.	Аналіз фонетичної системи та змін, що відбувалися на ґрунті польської мови у т.зв. середньопольську добу.	практичне заняття	<i>Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S.</i> Gramatyka historyczna języka polskiego w testach, ćwiczeniach i tematach egzaminacyjnych. –Warszawa, 2006.	Депалаталізація губних приголосних (4)	
11/ 15.11.21/ 2 год.	Особливості розвитку синтаксичного рівня польської мови т.зв. середньопольського періоду.	лекція	<i>Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S.</i> Gramatyka historyczna języka polskiego. –Warszawa, 2006. <i>Walczak B.</i> Zarys dziejów języka polskiego. –Wrocław, 1999.	Виконання вправ (3)	
12/ 22.11.21/ 2 год.	Аналіз змін у морфології, словотворі та синтаксисі польської мови т.зв. середньопольської доби.	практичне заняття	<i>Pisarkowa K.</i> Historia składni języka polskiego. –Wrocław, 1984. <i>Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S.</i> Gramatyka historyczna języka	Позиційні фонетичні зміни, зафіксовані в пам'ятках польської мови (10)	

			polskiego w testach, ćwiczeniach i tematach egzaminacyjnych. –Warszawa, 2006.		
13/ 29.11.21/ 2 год.	Зміни у фонетичній системі польської мови у т.зв. новопольську добу.	лекція	<i>Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S.</i> Gramatyka historyczna języka polskiego. –Warszawa, 2006.		
14/ 6.12.21/ 2 год.	Розгляд змін у системі голосних та приголосних звуків новопольської доби.	практичне заняття	<i>Urbańczyk S.</i> Prace z dziejów języka polskiego. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk, 1979.		
15/ 13.12.21/ 2 год.	Розвиток граматичної системи мови в т.зв. новопольську добу.	лекція	<i>Klemensiewicz Z., Lehr-Splawiński T., Urbańczyk S.</i> Gramatyka historyczna języka polskiego. –Warszawa, 1965. <i>Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S.</i> Gramatyka historyczna języka polskiego. –Warszawa, 2006.	Виконання вправ (3)	
16/ 20.12.21/ 2 год.	Аналіз змін у морфології, словотворі та синтаксисі польської мови т.зв. новопольської доби.	практичне заняття	<i>Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S.</i> Gramatyka historyczna języka polskiego w testach, ćwiczeniach i tematach egzaminacyjnych. –Warszawa, 2006.	Виконання вправ (4)	